

ДОМАКИНЯ,

ПРИТУРКА

НА

„ЖЕНСКИЯ СВѢТЪ“.

Годишен абонаментъ
предплатимъ :

I за абонатитъ на
„Ж. Свѣтъ“
въ България лева 2
„ странство „ 3
II за неабонатитъ на
„Ж. Свѣтъ“
въ България лева 3
„ странство „ 4

Абонати и въобще
всичко, що се отнася
до „Домакиня“, се ад-
ресуватъ до Дирекция-
та на „Женския Свѣтъ“
улица Войнишка
№ 122.

ИЗЛИЗА НА 10 ЧИСЛО ВСѢКИ МѢСЕЦЪ.

Съдържание :

Жената въ практика. — Кроение. — Домашна медицина. — Обяснения на вътърниците. — Корреспонденция. — Съдържание на втората годишница на „Домакинята“.

Жената въ практика.

Друга е икономиката на мъжа, а друга на жената : на първия дълго е да придобива, а на втората — да запазва.

Аристотель.

.*.*

На жената природата е за вътрешните работи и грижи, а на мъжа за външните работи и грижи.

Ксенофонтъ.

Жената отъ Бога е предназначена за естественъ администраторъ на семейното богатство, та за тая именно цѣль тя трѣбва да се образова не само теоретически, но и практически. Не е достатъчно да изучи тя тщательно *домакинството*, но и да го приложи на практика подъ нагледяването на майка си, леля си или коя-да-е опитна домакиня. Възрастната мома длъжна е да търси винаги случай, за да се възползува по домакинскиятъ си значаи отъ други домакини, които иматъ доказана опитност по домакинството, и да се труди, щото всѣки день да става по-съвършенна, по-способна, по-мъдра въ високата длъжностъ, която Богъ, природата, обществото сѣ ѝ възложили.

Жената става *домакиня*, щомъ поеме управлението на къщните работи и на семейното богатство. Управлението на тия работи е много мъчно и твърдѣ сложно, както и онуй на всѣка друга работа. Домакинята въ каквото и да е положение, има важни длъжности, които е длъжна не само и най-малко да

не занемари, но винаги съ удоволствие и акуратно да изпълнива. Домакинята, мома била тя или омъжена, или же и надзирателка сръщу заплата въ чужда къща, не трѣбва да забравя, какво ѝ налага постѣтъ ѝ като домакиня на къщата. Домашнитѣ изискатъ отъ неѣ спокойство, миренъ животъ, храна, отгледяване, чистота и въобще благоденствие, което като ненамиратъ, тѣ се сърдятъ, каратъ помежду си и ней-послѣ се раздѣлятъ. Тая висока длъжностъ не е нито долна, нито унизителна, нито и работна ; напротивъ, тя е челолюбива, спасителна, благородна ; защото домакинята се труди не само за своето си благоденствие, но и за онова на любезнитѣ си родители, братия, съпругъ, чеда. Много грѣшатъ онии, които мислятъ, че щомъ се омъжатъ, трѣбва да прѣкарватъ животъ, състоицъ се отъ всѣкакви наслаждения и денгубство ; напротивъ, той е арената за славна борба, поддържана отъ всичкитѣ чувства на човѣшката природа, чедолюбното, съпругеската любовъ, обичта, прѣдаността. Ако жената занемари челолюбивитѣ си домакински длъжности, то тя защо е дошла на тоя свѣтъ? То тогива тя по кое друго поприще на живота ще се прослави?

Кроение.

(Обяснение на фиг. 9, бр. 9).

Начертаваме си тригълникъ А В С съ сжщитѣ, както и за първия моделъ раздѣри. Отъ В къмъ А, на половината отъ туй разстояние +10 см ; прѣдопрѣдени да се набератъ отъ двѣтъ страни на задната сръца, поставяме D, отгдето спускаме перпендикуляра DE надъ А С. Отъ Е къмъ С измѣрваме $\frac{1}{2}$ отъ дължината А В и поставяме F; измѣрваме отъ С къмъ F $\frac{1}{2}$ отъ дължината А В + 1 до $1\frac{1}{2}$ см. и поставяме D, че съединимъ g на F и G.

Скроиваннето става както въ 2-я начинъ на първия моделъ, съ разликата само че В С се туря точно надъ съгнѣтата страна.

Домашна медицина.

III. Домашна фармакология.

(Вижь брой 11-й.)

б) Знание лекарствата и билките.

18) *Равентъ* или *роварвартъ* е известно като очистително и стомашно лекарство, което употребяваме за стомашните неправилности и за пълнотата охота. Дозата му се състои отъ 30—60 сантиграма въ прахъ и се взема прѣди яденieto нѣколко дена наредъ. Много пъти хвърляме и оставяме прѣзъ една нощъ въ 300 др. вода едно парче отъ 4—5 гр. равентъ, а отъ тая течностъ взема болний 1—2 малки чаши всѣки день. — Равентътъ още се пърже въ фурна и тогава се увеличава очистителната и засилителната му сила, а се употребява особено за слабитъ дѣца.

19) *Синапизмътъ* спомагатъ да слѣзе кръвта на долу къмъ краищата и се налагатъ надъ краката, рацѣтъ и темето. Приготвяме ги отъ горчици въ прахъ, растопени въ оцетъ или студена вода, или пѣкъ отъ опеченъ хлѣбъ, поточенъ въ оцетъ и направенъ съ синапово сѣме, ако искаме да станътъ по-силни; завиваме синапизмътъ въ тѣнъкъ вѣтъхъ платъ; въ тоя случай хлѣбътъ трѣбва да е малко топѣлъ. Ако синапизмътъ е силенъ, а кожата на болния тѣнка, можемъ да смѣсимъ малко брашно и държимъ синапизма, догдѣ почервенѣе кожата.

Синапизмътъ съ много полезенъ, особено за домашната медицина; употребяватъ се противъ набирането (на течности) въ дробитъ или мозъка, противъ апонексията (дамлата), гърленитъ болки. При това тѣ трѣбва да съ прѣспени — нѣщо, което разпознаваме, ако ги растопимъ въ вода, мприсванieto на които да прослѣзи очитъ ни. — Има и готови синапизми на Ригозо на платъ, които намокрявашъ съ вода и изведнажъ налагашъ; тѣ съ много ефтини и лесноупотребителни.

а) Приготовление и варение лекарств.

Знанието на приготвянето лекарств отъ разни растения е много нужно на всѣка домакия. Затова всѣка една отъ тѣхъ трѣбва да знае добръ, какъ и по колко начина се тѣ приготвяватъ чрѣзъ варенieto.

а) Попаряние (инфузия, infusion) се казва поливанieto съ врѣла вода разнитъ вещества, турени въ ссѣдъ, както става съ чай. Ако тия вещества съ нѣкои миризливи цвѣти или портокалови листове, то ний оставяме водата да подѣйствува прѣзъ нѣколко минути, като покрнемъ ссѣда; ако ли тѣ съ корени, то още повече оставяме.

б) Възвиранието (decocion) се състои въ сваренieto на корени, кори, сѣмена, като на ечимикъ или оризъ за приготвяние течностъ за пиение.

При повечето възвирания първата вода се излива като напр. на просото, защото обикновено е горчива, а втората е умекчителна.

в) *Тизани* (tisane) се казва свареный сокъ на ечимика или други растителни вещества. Тизанитъ почти винаги иматъ опредѣлено количество: вода 300 драма, а растителни вещества, листове или цвѣти около 3 драма. А дозата на коренитъ или коритъ обикновено е 10 драма, когато тизаната се приготвя чрѣзъ едно продължително попаряние или чрѣзъ възвирание споредъ ароматността или неароматността на веществото. Тѣ се усладяватъ съ захаръ или медъ (sirop).

1. *Тизана расхладителна* се прави като се свари ечимикъ или дроскотъ 10 драма въ 300 др. вода и се излѣе първата вода; усладява се съ сиропъ отъ дива молохия.

2. *Тизана грѣдна* става отъ хурми, сирки или хунапи, стафиди и смоквини отъ по 5 драма, възвиратъ се въ 300 драма вода безъ захаръ.

3. *Тизана испотителна* се приготвя, като се възвратъ 19 др. салсапарила въ 300 др. вода и се усладятъ съ медъ; тя прѣдизвиква пота.

4. *Тизана тоническа*. Корени отъ гентяна (gentiane, растение: горчивка) 10 др. съ 300 др. вода сварени и съ сиропъ, отъ дива молохия, усладени ставатъ едно тоническо питие.

5. *Тизана стиптическа*. Оризъ 8 др. съ 300 др. вода, сваренъ и усладенъ чрѣзъ дюленъ сиропъ, става стиптическо питие.

6. *Тизана пикнегонителна* се казва тая, що спомага въ излизанieto на пикочѣта и се прави чрѣзъ попаряние на сѣченитъ на дребно корени отъ растението дроскотъ или кеневирено сѣме.

7. *Тизана противосмазмодическа* се приготвя чрѣзъ възвирание на валериана; това питие има и миризма, и вкусъ лишѣвъ, но е много полезно за нервическитъ страдания.

8. *Тизана за кашлица* се прави, като се попарятъ цвѣтитъ отъ молохия, дива молохия, макъ, бѣлокопитникъ (tussilage) отъ по 4 гр. съ 300 драма вода и се услади съ сиропъ отъ гума дива молохия.

Сиропътъ (sirop, шербетъ) е захарна течностъ, на която придаваме какъвъ-да-е ароматъ, та имъ употребяваме съ сока на нѣкое растение или плодъ като лекарство.

Дюлений сиропъ се приготвя отъ парчета дюли стѣргани и очистени отъ сѣмена и исцѣдени, като се турятъ въ студено мѣсто. Сокътъ въ количество 300 др. се расчиства и смѣсва съ 200 др. захаренъ сиропъ.

Сиропътъ на дивата молохия става, като сваримъ 3 др. корени на дива молохия въ 150 др. вода прѣзъ половинъ часъ; а като прѣкараме прѣзъ единъ рѣдѣкъ платъ, прибавяме 300 др. захаръ въ малки парченца.

Расхладителна сиропи се казватъ тия, които, като се смѣсятъ съ студена вода, уталожватъ жаждата и приятно расхлаждатъ. При всичко че тѣ се

продаватъ обикновено изъ всичкитѣ аптеки, добръ е обаче, щото добрата домакия да знае начина, по който се тѣ приготвяватъ.

Общепотрѣбителенъ у насъ сиропъ е *миндаловий*, тѣй нарѣчената сумада (*siror d'orgeat*), който се прави отъ 200 др. сладкъ и 60 др. горчиви миндали (бадеми), очистени, обвлени и начукани въ хаванъ, на който се прибави малко вода и една голѣма лъжица захаръ въ прахъ. Всичко туй растопѣте въ 200 др. топла (неврѣла), колкото трѣбва, вода. Натѣпчайте силно и добръ тая смѣсъ, за да излѣзе всичкото млѣко на миндалитѣ. Прѣчистѣте 530 др. сварена захаръ, налѣйте отгорѣ млѣкото на миндалитѣ, турѣте на огъня, бъркайте, догдѣ вземе да се надува и качи нагорѣ, та тогава снемѣте; послѣ прибавѣте половинъ чаша прѣчистенъ сокъ отъ портокалени цвѣти. Налѣйте сиропа въ другъ ссѣдъ, да истине, а послѣ турѣте го въ бутилки.

Сиропъ отъ зарзали. (кашпови) се приготвя така: вземаме половина ока узрѣли зарзали, $1\frac{1}{2}$ ока захаръ; а послѣ като имаме готови добръ сварени зарзалитѣ и сока имъ прѣцѣденъ, нахвърляме тоя сокъ въ врящата още захаръ и бъркаме догдѣ то шербетътъ свърже добръ.

Ягоденъ сиропъ. Вземаме 100 др. ягоди, които натѣпчаваме и натисваме въ единъ много тѣнѣкъ и рѣдѣкъ платъ и искарваме имъ сока; послѣ прѣчистваме една ока захаръ и ѣмъ вѣрзваме въ сиропъ; наливаме въ него сока на ягодитѣ, а когато той свърже добръ, снемаме го отъ огъня и оставаме да истине, слѣдъ което туряме въ ссѣдове.

Гумменъ сиропъ. Растопяваме въ мѣденъ ссѣдъ, въ 150 др. вода на срдѣнъ огънь 100 др. гума арабика, бѣла, измита добръ и начукана и най-послѣ прѣкарваме прѣзъ тѣнѣкъ платъ. Отдѣлно растопяваме 300 др. захаръ въ 300 др. прѣчистена вода, а когато този сиропъ вземе да ври, снимаме го отъ огъня и наливаме въ него растопената гума, като прибавимъ, ако искаме, една или двѣ лъжици вода отъ портокалени цвѣти.

Гуммена вода наричаме чистата и прѣсна вода, до $\frac{1}{2}$ на бутилката, въ която нахвърляме 10 или 15 др. чиста гума-арабика. Расклащаме нѣколко пъти бутилката и въ 10 мин. е приготвена гуммената вода. Похарченото количество гуммена вода допълняме съ ново количество чиста вода, като се грижимъ, щото винаги да расклащаме бутилката. Щомъ се растопи всичката гума-арабика, прибавиме ново количество гума-арабика 5—7 др. и продължаваме да постѣпваме все по сѣщия начинъ.

Ечмичена вода. Нахвърлѣте въ чайника ечмикъ едромлѣнъ и попарѣте го съ врѣла вода. Турѣте чайника на огъня. Като възври водата, излѣйте ѣмъ и налѣйте друга, която турѣте да ври около единъ четвъртъ часъ. Послѣ прѣкарайте прѣзъ единъ тѣнѣкъ платъ и ечмичената ви вода е готова. По сѣщия начинъ се приготвява и *оризената вода*.

Медена вода. Растопявайте въ врѣла вода малко

чистъ медъ, та приготвявате едно расхладително питие. Водата трѣбва да е достатъчно топла, за да може лесно да се растопи медътъ. Приготвяваме толкова количество медена вода, колкото ще ни трѣбва за единъ или два дѣня, защото за по-много врѣме тая течность се окисва. Нѣкои прибавятъ малко ромъ или ракии или ароматенъ оцетъ.

Обяснения на Вѣтърницата.

Това рѣкодѣние може да се направи по 2 начина: 1). На една масса за кюше, малко кръгла отпрѣдъ, изрѣжете въ сѣщия видъ и величина картонъ, който покрийте съ зеленъ сатенъ; послѣ исплѣтѣте плѣта отъ телъ, като го овивате първомъ съ розовъ астаръ, и отгорѣ съ златно кълбо, малко рѣдичко, за да се вижда и астарътъ. Слѣдъ като приготвите плѣта, зашийте го най-послѣ на картонъ, вземѣте малко мѣхъ и наредѣте го надъ него и образувайте една хубава градина, както то се види въ фигурата; цвѣтата и хрѣсталактъ (щубрекиътъ) се правѣтъ отъ телъ (виждѣ фиг. 2 . . . бр. 1); елхата, що се намира прѣдъ къщицата е естествена.

Старецътъ се прави тѣй: Вземѣте телъ и направѣте единъ скелетъ; лицето става отъ медено-цвѣтенъ атлазъ, а чертитъ по него-кафяни; брадата, косата, мустацитѣ и вѣждитѣ бѣлопепеляви, калпакътъ отъ тѣмно-кафянъ плюшъ, абата отъ по-отворенъ цвѣтъ, гащитѣ съ още по-отворенъ кафяно-цвѣтенъ плюшъ, наущата (партевки) отъ бѣлъ плюшъ, царвулитѣ отъ тѣмно-кафянъ плюшъ, торбицата (чантата) отъ кременъ атлазъ, а цифритѣ по неѣмъ се овиватъ съ черна коприна; тоягата отъ телъ овитъ съ черна коприна.

Оцетъ: Първомъ се правѣтъ скелетитѣ имъ отъ дебелитѣ телъ, а послѣ се овиватъ съ платъ, за да се оприличѣтъ съвършено; слѣдъ като приготвите това, вземѣте картонъ, съ широчина $1\frac{1}{2}$ см. и дължина 10—15 см. и на горния надлѣженъ край турѣте телъ и надъ тѣхъ овийте веднажъ сѣнчеста кафяна вълна, или какъвто цвѣтъ желаете да бѣдѣтъ овцетѣ и привѣртѣте тела, така щото да се свие и задържи вълната и по този начинъ продължавайте; послѣ махнѣте картонъ и изрѣжете вълната отъ долния край, и тѣй, като приготвите по тоя начинъ доста нѣщо, вземѣте, та го овийте на приготвения скелетъ и най-послѣ острижете овцитѣ прилично споредъ фигурата и краката имъ овийте съ тѣмно-кафяна вълна; ушитѣ, очитѣ, негтитѣ и опашкитѣ имъ ставатъ особено. За ушитѣ: вземѣте малко кадифе, замкосайте и ги зашийте; за очитѣ: черни синци, за негтитѣ—воскътъ, но ще ги почерните, а за опашкитѣ нѣколко конци вълна, добръ огладени.

Къщицата се построява отъ картонъ; вѣн-кашнитѣ ѣ стѣни се покриватъ съ кремавъ плюшъ, а сѣннитѣ се правѣтъ отъ по-тѣмна коприна; черчеветата на прозорцитѣ, вратата и др. отъ тѣмно-кафянъ коприненъ кордонъ; керемидитѣ

отъ аленъ атлазъ, а сѣнкитѣ съ по-тъмна коприна.

Водата, що тече прѣзъ градината става тѣй: Вземѣте синкѣво-бѣла сѣнчеста вълна, отплѣтѣте съ кука, но прѣдварително овийте въ показалеца веднажъ вълната, еа да бѣде на халкички, отъ една-та страна, та турѣте ѿ въмѣсто вода.

Лебедитѣ: ставатъ отъ малко дебелѣчкѣтѣ телѣ, който искривяватъ прѣдварително споредъ образа на лебедитѣ, и овиватъ съ платъ; вземѣте послѣ пов-торно малко телѣ, искривѣте го по срѣдата, овийте го пѣкъ съ платъ и зашийте го въмѣсто крилѣ; по-диръ това вземѣте бѣла вълна нѣколко конци, съ-пѣти на два ката, огладѣте ги добръ и ги стѣгнѣте съ по-тънѣкъ телѣ до човката и покрыйте главата и шията до крилѣтѣ съ тѣзи вълна. Сетѣ отново покриватъ крилата съ малко възсива вълна, а опашката правите като фунтичка и напоконъ съ игла и конецъ зашиватъ отъ тукъ-тамъ краищата на вълнитѣ; краката сѣ отъ телѣ, овити съ желта вълна; човкитѣ — отъ желтъ воскъ; очитѣ — отъ черни синци.

Богинята Флора, що ви честитава новата го-дина, образува се, както и старецѣтѣ, но за по-лесно можете да си купите една кукла, подобна ней и ѿ облѣчете. №, № 3, 3 желтъ атлазъ. около я-ката златна дантела, № № 4, 4 — ясно-синѣ атлазъ. № 5, порфиоровъ цвѣтъ, № № 6, 6, златна дантела № 1, вазѣтъ става отъ картонъ, покритъ съ бѣлъ плюшъ, а буквитѣ ги зашиватъ съ сѣрма; №, № 7, 7 — сѣ златенъ кордонъ; цвѣтита, що прѣска бо-гинята ставатъ отъ телѣ, а сферата, на която ти стѣпва е едно златно кълбо.

Вѣтърницата става тѣй: Испървомъ се прави долний етажъ: Вземѣте и изрѣжете картонъ 18 см. на широчина и 33 см. на дължина; означете мѣста-та на прозорцитѣ и на вратата, та ги изрѣжете; послѣ подплатѣте картона съ бѣлъ плюшъ, а ли-нинитѣ, що опрѣдѣлятъ камѣнитѣ, ошийте ги отъ сѣрма; кражилата и черчетата на прозорцитѣ, на вратата и на стѣпалата сѣ сѣщо отъ сѣрма; най-послѣ подъ прозорцитѣ зашийте единъ златенъ галонъ и присѣдинѣте двата краища, и долний цилиндриобразенъ етажъ е готовъ. Горний етажъ става тѣй: Вземѣте картонъ 8 см. на широчи-на и 27 см. на дължина; подплатѣте, сѣщо като и долния етажъ, и пришийте го отъ двѣтѣ страни; съединеннето на двата етажа, долния съ горния, става посрѣдствомъ единъ усѣченъ конусъ, на който горнята обиколка да съвпада съ долната на горния етажъ, а долната — съ горнята на долния етажъ. И тоя картонъ такожде подплатяватъ съ плюшъ и ошиватъ на него три реда дебелъ златенъ кордонъ. Покривѣтъ е цѣлъ конусъ. За образуването му описватъ, посрѣдствомъ пергеля, една окръжностъ съ радиусъ — равенъ на 7 см. и исхвърляте $\frac{1}{3}$ отъ неѣ; така образуватъ тоя конусъ, който подплатѣте съ атлазъ отъ цинковъ цвѣтъ; плѣтѣтъ, който се на-мира около покрива, става отъ доста широкъ зла-тенъ галонъ. Наконецъ прѣзъ върха на конусооб-

разния покривъ прѣкарватъ единъ дебелъ телѣ овитъ съ златно кълбо, на който долния край закрѣпаватъ въ центра на основата на долния етажъ, и върха му, който се издига високо надъ стрѣхата, както се то види въ фигурата, снабдяватъ съ триколийорна пантелка, на която съ сѣрма ошиватъ цифритѣ: Колелото на Вѣтърницата става тѣй: Прѣзъ про-зорчето на страна отъ стрѣхата минава хоризонтално единъ другъ дебелъ телѣ, яко свързанъ съвертикал-ната ось; навѣншния му край се привѣрзватъ 12-тъ прѣта на колелото, които сѣотъ телѣ, овитъ съ златно кълбо; платната по между всѣки два прѣта сѣ отъ бѣлъ атлазъ, на който цвѣтита се ошиватъ съ коприна, а по краищата имъ се ошива златенъ кордонъ. Внѣшния край на всѣки прѣтъ е снаб-денъ съ по едно топче отъ свѣтло-златни синци.

2) Това рѣкодѣлие може да служи и като *tapis* за украшение по стѣнитѣ на гостната стая, но прѣд-варително исхвърляте плѣта на градината и приба-ватъ въмѣсто него цвѣтенца или трѣва.

Вземѣте, прочее, тъмно кафено сукно и спо-редъ нашаряването, що ви обяснихме въ 1-ия на-чинъ, можете да го ошиете съ коприна и злато; ако желаете, можете да направите воденицата, богинята, стареца, лебедитѣ, овцитѣ, кѣщицата и др. нѣкои мѣста апликация (*application*.)

Корреспонденция.

Г-и Г-а Дона Станева, *Карлово*. Г. Д. Спасова, Ф. Жита-рова, М. Найденова, Еф. Зафирева, *Варна*, А. Н. Месробо-вичъ *Пловдивъ*, Анка Кертева *Дупница*. Аргира Жечкова *Сли-венъ*, Атанасъ Раздоловъ *Кюстендилъ*. Получихме стойността на годишното течение отъ „Домакинията“. Благодаримъ. — Г-нъ Юрд. Ив. Маровъ. Писмата Ви подъ № 142—150 полу-чихме. Писахмъ Ви.

Съдържание на II-та годишнина на „Домакинията“

Службата и прѣдначението на „Домакинията“	1.
Домакинството	2.
Шиеие	2, 6, 10, 14, 18, 23.
Домашна медицина	3, 7, 11, 16, 19, 28, 43, 46, 47.
Домашна кухня	3, 6, 19, 23, 30, 34, 39, 43.
Историческото развитие на икономията	5.
За благоприличието	7, 15.
Свѣти	8, 12, 36.
Человѣкъ и условията за неговото сѣществуване	9.
Кроеие	10, 14, 18, 22, 27, 32, 35, 38, 42, 45.
Образованието на домакинията	13, 17.
Работата е първо оружје на производителността	21, 25.
Шевица	26, 31, 35, 38, 42.
Разни бодове за украшения	27.
Какво се изисква отъ домакинията	29, 33, 37.
Четения въ семейството, канцелария и библиотека	41.
Обяснения на образцитѣ отъ рѣкодѣлиятъ 4, 8, 12, 15, 20, 24, 28, 32, 36, 40, 44, 47.	
Извѣстие	4, 8, 12, 28, 32.
Корреспонденция	8, 12, 16, 20, 24, 28, 32, 36, 40, 44, 48.

